

Altyapıya ilişkin mevzuatta Bir adım yol alabildik mi?

Ülkemiz ağız ve diş sağlığı hizmetleri, bu kapsamdaki eğitim politikaları yanı sıra eğitim ve hizmet tesislerinin fiziki yapılaşma sorunları günümüzde de gündemdeki yerlerini korumaya devam etmektedir.

Bu fiziki yapılaşma sorunlarını birkaç başlıkta ele almakta yarar vardır:

- **Planlama – Projelendirme - Koordinasyon.**
- **Fiziki yapılara ait yönetmelikler, standartlar.**
- **Yapının satın alınması.**
- **İşletme koşulları.**

Bu başlıkları kapsayan sorunlar nedeniyle, niteliği yüksek bir yapıyı örnek olarak göstermek ne yazık ki hemen hemen olanaksızdır. Buradan yola çıkarak sorunların üzerinde ısrarla durulmalı ve çözüm üretilmelidir.

Planlama – Projelendirme - Koordinasyon
Planlama projelendirmede ve bu hazırlıkların sonuçlanmasında ilgili disiplinler arasında-

ki koordinasyon yüksek önem taşımaktadır. Örneğin bir dişhekimliği fakülte inşasında idari ve akademik yetkililerin yanı sıra teknik uzman ekibinden, mimar, mekanik, elektrik, inşaat ve fizik uzmanları bu koordinasyonun tarafı olmak durumundadır.

Fiziki yapılara ait yönetmelikler, standartlar

Muayenehanelerden dişhekimliği fakültelerine kadar yakın geçmişte üç farklı yönetmelik bu yapıların temeldeki referansları idi. 1999 yılından bu yana yürürlükte olan yönetmelikler:

* 14 Ekim 1999 tarih ve 23846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan

Ağız Ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik.

* 15 Şubat 2008 Tarih ve 26788 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan **Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları hakkındaki Yönetmelik.**

* 27 Mart 2002 tarih ve 24708 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan **Özel Hastaneler Yönetmeliği.**

* Makina Mühendisi, TDB 2015 Meslek Sorunları Sempozyumu Dişhekimliğinde İlaç, Kozmetik ve Tıbbi Cihaz, Malzeme Kullanımı ve Güvenliği Çalışma Grubu katılımcısı.

* 3 Şubat 2015 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan, yukardaki yönetmelikleri devre dışı bırakan, 29256 sayılı **Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik.**

Yönetmeliklerin yanı sıra bazı kanunlar ve diğer genel yönetmelikler burada önemle ele alınması gereken hususlardır; Engelliler Kanunu, İş Güvenliği Kanunu, Yangın Yönetmeliği, Elektrik İç Tesisleri Yönetmeliği, Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği, Tıbbi Atık Yönetmeliği vs.

Kamu hizmet biriminin yaptırılması

- Yapının kamu kurumu tarafından alımı söz konusu olduğunda, genelde Kamu İhale

‘Bu kriterlerin bazılarında zaafiyet ortaya çıktığında, ihale oluşturan ekibin bilinci ve sorumluluğu, işi yapan müteahhidin iş ahlakı ve meslek sorumluluğu ile karşı karşıya kalınmaktadır...’

Kanunu çerçevesinde olup, şartnameler, uygulama ve teslim alma bu sürecin önemli ve kritik safhalarıdır.

İşletme koşulları

- İşletme koşulları, teslim alınan yapının tüm cihaz donanımı ve teknik altyapısıyla güvenli, verimli, ve uzun vadeli çalışmasında etkin hususlardır.

Tüm bu değinilen konulara rağmen ülkemiz dişhekimliği alanındaki durum nedir?

- Planlama ve projelendirmeye esas olan yönetmeliklerin dağınık, çelişkili ve yoruma açık maddelerden oluşmasının yanı sıra koordinasyondaki yetersizlikler genelde sağlıklı planlamanın ve projelendirmenin nedenleri olmuştur.

Karşılaşılan olumsuzluklardan bazıları

- Dişhekimliği hizmet birimlerinin statülerine göre yapı içi kullanım alanlarının belirsizliği muayenehanelerden çok üniteli hastane ve eğitim yapılarına kadar gelişigüzel tasarlanmış ve işletme ve çalışma güvenliği risklerini ortaya çıkarmıştır.
- **Türkiye Atom Enerjisi Kurumu** uzun yıllar lisanslama ile ilgili uygulamalara yönelik yapılan duyurular ve yazışmalarda **“Tıbbi Amaçlı Radyoloji Cihazı”** tanımını kullandı

ve tıbbi alanlarda kullanılan cihazlarla ilgili talepler de dişhekimliği alanından istendi. Dolayısıyla yakın geçmişe kadar dişhekimliği alanında metraj ve alan fiziki konusunda yapılan denetimlerin bir çoğunda kaos yaşanmasına neden olunmuştur.

8 Mart 2012 tarihinde Kurum’un yayınladığı tebliğde dişhekimliğiyle ilgili alanlara yönelik tanımlar yapılmış olsa da yetersizdir ve yine yorumlara açık olduğu gözlenmektedir.

- ADSM, dişhekimliği fakülteleri, merkez, hastane gibi yapılarda genel anestezi altında operasyon yapılan ameliyathane fiziki tasarımları ve teknik altyapı uygulamalarında hijyen ve çalışma güvenliği açısından büyük hatalar yapılmaktadır.
- Yangın Yönetmeliği, Engelliler Kanunu, İş Güvenliği Kanunu gibi çalışmalarda ne yazık ki yatırım ve denetim yorumları farklı farklı olmakta ve taraflar sorun yaşamaktadırlar.

⁽¹⁾ <http://www.taek.gov.tr/radyasyon-guvenligi-sss/679-radyoloji-odalarinin-alanlari-nasil-olmalidir-oda-boyutu-ne-olmalidir.html>

Şubat 2015 tarihinde 29256 sayılı ile resmi gazetede yayınlanan Ağız ve Diş Sağlığı Hizmeti Sunulan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkındaki Yönetmelik’te, özellikle fiziki yapı ve teknik altyapıları ile ilgili konularda halen yetersizlikler söz konusudur.

Çeşitli açılardan tartışılan bu Yönetmelik bile, eski yönetmeliklere göre hazırlanan yapıları fiziki ve teknik altyapıları açısından sınıfta bırakmış durumdadır.

Son yıllarda kamu ve özel vakıf üniversitelerinin dişhekimliği fakülteleri ve hastaneleri konusunda yaptıkları ve hızla artan yatırımlara

da bu Yönetmelik referans gösterilmektedir.

Eğitim amaçlı planlanan bu yapılarda eğitim koşullarının bir ADSM işletme koşulları ile nasıl bağdaşabildiğini anlamak mümkün değildir.

Yeni yürürlüğe giren Yönetmeliğe rağmen bazı hususlar halen yanıtsız durumdadır:

- Dişhekiminin üniti için tanımlanan 12 m² alan içinde hekim çalışma masası bulunabilir mi?
- Kompresörler üniti yanında bulunabilir mi? (İş güvenliği ve basınçlı kaplar riski kapsamında konuya yaklaşım farklıdır)

- Çok üniteli birimlerde merkezi oksijen santrali yapıp ünit alanlarına oksijen tesisatı çekilebilir mi? (Yangın Yönetmeliği doğrultusunda Oksijen tüpleri çalışma ortamlarında bulundurulamaz).
- Ameliyathanenin giriş katında bulunmasına rağmen, tedavi ünitelerinin bulunduğu üst katlarda sedye asansörü oluşturulmalı mı?
- Sedye, her ünite ulaşabilir olmalı mı?
- Yapı giriş katında bulunan, diğer katlardan bağımsız muayenehane için binanın asansörlü olma zorunluluğu var mıdır?
- Genel anestezi müdahale alan grubuna ait medikal basınçlı gaz santralleri bina içinde bulundurulabilir mi?
- Steril koridora lavabo konulabilir mi? (Steril alan koşulları sorgulanmalı)
- Bir adet operasyon masası bulunan genel anestezi müdahale alan grubunda hasta uyandırma odası özellikleri ve yatak sayısı ne olmalı?
- Merkezi sterilizasyon alanı olan ve birkaç katlı birimlerde steril ve kirli malzeme transferi için özgün malzeme asansörü zorunluluğu var mıdır?
- Tıbbi sıvı atık konusu dişhekimliği hizmet birimlerinin sorumlulukları kapsamında mıdır?
- Genel anestezi altında yapılan operasyonlarda klasik dental tasarımlı diş ünitesi kullanılabilir mi?

Mimari projeler ve üç boyutlu canlandırılmalar göz boyayıcı olsa da Aynı özenin altyapıya gösterildiğini iddia etmek zor.

Bir diş dolgu malzemesini tıbbi cihaz olarak tanımlayan Sağlık Bakanlığı'mızın özellikle teknik bazı konuları, ilgili diğer kanun ve yönetmelikleri de konu özelinde sadeleştirerek ele almasında ve bir paket haline getirmesinde yarar vardır.

Hiçbir yönetmeliğe, standarda özen göstermeden kirli bilgilerle yapılan yatırımlar için ise zaten söylenecek fazla bir şey yok. Standartlar ve yönetmelikler doğrultusunda yapılacak nitelikli denetimlerle de bu yapılar zaten sistem dışı kalma zorundadır.

Kamu hizmet biriminin yaptırılması aşamasındaki sorunlar

Kamu kurumunun, işi satın alma sürecinde hazırlamış olduğu şartnamenin niteliği, uygulama süreci, denetim ve teslim alma kriterleri ne yazık ki üstüne bir de Kamu İhale Kanunu'ndaki sıklıkla tartışılan hususlar eklendiğinde, haksız kazanç ve hatalı yatırım faktörü olarak tekrar karşımıza çıkmaktadır.

İşletme koşullarına ilişkin sorunlar

Tesislerin teknik sistem ve altyapılarına yönelik işletme sürecindeki personel sayısı, niteliği, eğitimi, periyodik koruyucu bakım gibi faktörler verimi, ekonomiyi ve özellikle çalışma güvenliğini etkilemektedir. Kamu kurumlarında genelde bu hususlar göz ardı edilmekte, uzman olmayan, eğitimsiz ve sertifikasız personele sahip firmalara bu hizmetler taşere edilmektedir.

Özet olarak;

Tüm bu sürecin başarıyla tamamlanmasında, toplum sağlığı yararına kullanılmasında elbette yapılaşma bilinci, standartlar, yönetmelikler, koordinasyon, satın alma, uygulama, denetim, teslim alma, işletme kriterleri çok önemlidir.

Bu kriterlerin bazılarında zaafiyet ortaya çıktığında, ihale oluşturan ekibin bilinci ve sorumluluğu, işi yapan müteahhidin iş ahlakı ve meslek sorumluluğu ile karşı karşıya kalınmaktadır ki bu durumlarda sonuç çoğunlukla

hatalı yatırım ve haksız kazanç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu nedenle; Sağlık Bakanlığı, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, üniversiteler, TDB, TMMOB, DİŞSİYAD gibi ilgili tarafların içinde bulunduğu bir platformda bu konuların acilen masaya yatırılıp, ülke ekonomisini, toplum sağlığını, çalışma güvenliğini olumsuz etkileyebilecek bu tesislerin, kısacası hatalı yatırımların önüne geçilmelidir. ⊙

MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ Dişhekimliği Günleri 14-15 KASIM 2015

Detaylı Bilgi: 0326 214 68 16 - 0507 079 75 55
www.hataydishekimleriodasi.org • hataydho@hotmail.com

BİLİMSEL PROGRAM

14 Kasım Cumartesi

Baştan Sona Endodonti

Prof.Dr. Baybora Kayahan

3'ü Bir Arada: Anterior Estetik Kompozit

Yrd.Doç.Dr. Bilal Yaşa

Temel Yaşam Desteği

Prof.Dr. Çağla Akkurt

PANEL:

Süt ve Sürekli Dişlerde Travma ve Avülsiyon

Prof.Dr. Sema Çelenk

Doç.Dr. Buket Ayna

Doç.Dr. Behiye Bolgöl

KURS

Adım Adım Pratik Endodonti

Prof.Dr. Baybora Kayahan

Not: 20 kişi ile sınırlıdır.

15 Kasım Pazar

İmplant Öncesi Cerrahi Hazırlık

Doç.Dr. İsmail Doruk Koçyiğit

Dişhekimliği ve Buluşçu Hastalıklar

Prof.Dr. Nizami Duran

Süt Dişlerinde Endodontik Tedaviler

Doç.Dr. Tamer Tüzüner

Dişhekimliğinde Ergonomi

Dişhekimisi Cansun Mert

KURS

Diastema Kapatma

Yrd.Doç. Dr. Bilal Yaşa

Not: 20 kişi ile sınırlıdır.

Sütür Teknikleri

Doç.Dr. İsmail Doruk Koçyiğit

Not: 20 kişi ile sınırlıdır.